

Ur. br. 170/22

**Za javnu raspravu
Hrvatska radiotelevizija
Prisavlje 3
10000 ZAGREB**

PREDMET: Doprinos Matice hrvatske javnoj raspravi o Prijedlogu Ugovora između Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2027.

Poštovani,

nastavno na dobru suradnju i uzajamnost dviju institucija, okrunjenu Sporazumom o suradnji Matice hrvatske i Hrvatske radiotelevizije od 17. srpnja 2017. godine, Matica hrvatska kao najstarija kulturna ustanova, koja ove godine obilježava 180 godina od svog osnutka, osjeća svoju dužnost i potrebu uključiti se u javnu raspravu oko ovako važnog Ugovora kao što je ugovor između javne televizije i Vlade Republike Hrvatske. Stoga, pozdravljamo otvaranje mogućnosti sudjelovanja u javnoj raspravi i iskazivanja prijedloga i primjedbi na postojeći Prijedlog Ugovora.

Programska načela, sadržaj i funkcija javnih usluga definirani su Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji. S obzirom na to da u svojim programima HRT zakonski mora zadovoljiti interese javnosti na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te osigurati odgovarajuću zastupljenost informativnoga, umjetničkog, kulturnog, obrazovnog, dječjeg, zabavnog, sportskog i drugog sadržaja, Matica hrvatska ovim putem ukazuje na smanjenje udjela dramskog programa na Hrvatskom radiju. Stav je jednoglasno donijelo Predsjedništvo Matice hrvatske na svojoj 20. sjednici koji je Glavni odbor MH potvrdio na petoj sjednici, održanoj 21. svibnja 2022.

Naime, predloženim se Ugovorom, između ostalog, utvrđuje udio u programu kojim se štite vrijednosti ovog društva – kultura i umjetnost. U postojećem Ugovoru obavezno je 7 posto igranog programa u cjelokupnom vremenu emitiranja Hrvatskog radija (od toga se na Prvi program odnosi dva posto, na Drugi program jedan posto, na Treći program četiri posto).

U Prijedlogu novog Ugovora dramski program smanjuje se na četiri posto. To bi značilo da će dramski program biti sveden samo na Treći program. Budući da je Treći program Hrvatskoga radija ograničenog emitiranja i specijaliziran, te ima određeni krug publike koja prati sadržaje, to bi značajno umanjilo vidljivost dramskog programa, ako ne i njegovo dokidanje.

Valja istaknuti kako Prvi program Hrvatskoga radija emitira specijalizirane emisije poput: *Radio scena* – emisija koja se bavi klasičnim djelima hrvatske književnosti (pisaca poput Miroslava Krleža, Ranka Marinkovića itd.), *Radioigra za djecu i mlade* – emisija koja emitira igrokaze za djecu od 5 do 14 godina (dramatizacije djela svjetske i domaće literature), *Kutić poezije za djecu* te *Male forme* (dramske minijature), a na Drugom programu emisije *KriK -krimić i komedija na Drugom* i *Male forme*. Ako bi se usvojio postojeći Prijedlog, te bi emisije izgubile velik dio svog prostora za emitiranje te bi se publici, ali i samoj struci, nanijela neprocjenjiva šteta.

Radijski dramski program važan je iz nekoliko razloga:

- već iz naziva emisija vidljivo je koliko je to žanrovski **raznolik** program čime je naročito važan jer čuva i žanrove (ili poetike) koji su u glavnoj kazališnoj struji zanemareni;
- program je oduvijek bio izrazito **kvalitetan** i kao takav prepoznat i u svijetu: brojne osvojene nagrade na prestižnim radijskim festivalima jer ga stvaraju HRT-ovi djelatnici koji su vrsni poznavatelji i zaljubljenici svog poziva, a biraju i izvrsne vanjske suradnike;
- program je izuzetno **aktivan**: osim same produkcije dramskog programa (radio emisija), organiziraju međunarodni radijski festival u Splitu (Prix Marulić); objavljuju knjige radio drama; zahvaljujući ugovoru HRT-a s Carnetom radio drama je ušla u obrazovni sustav.
- program pokriva razne dobi slušatelja, a širi ne samo slušateljsku nego i kazališnu publiku, naročito izvan Zagreba, posebno se to odnosi na slijepe i slabovidne što je najbolji odgovor na zadaću HRT-a koja se odnosi na **univerzalnost** (dostupnost svima) i **odgovornost prema javnosti**, a naročito prema ranjivim skupinama (osobe s posebnim potrebama, područja od državnog interesa, slabije razvijena područja Hrvatske).
- radi se o hrvatskoj produkciji: dakle sudjeluju dramski umjetnici, dramaturzi i redatelji što znači da program potiče **neovisnost** hrvatske produkcije i razvija **izvrsnost** hrvatskog glumišta, a smanjenje udjela programa će se negativno odraziti na umjetnike, naročito samostalne umjetnike.
- radijski dramski program neprocjenjiv je i to ne samo za razvoj, nego za postojanje hrvatske drame! On je **čuvar suvremenog dramskog pisma u Hrvatskoj** jer je kazališna produkcija glavne struje mala (a pod utjecajem kanona i politike vrlo često sužena), a dramski pisac ne

može ni nastati, a kamoli živjeti i razvijati se bez izvedbe. Tako su mnogi pisci – sadašnji klasici – započinjali upravo na radiju (Šoljan, Kušan), a radio drama bila je oaza u kojoj je suvremeno dramsko pismo preživjelo u vremenima koja su mu bila politički nesklona (osamdesete) koja ga čuva i unutar koje se razvija.

Ugovorom je određeno 70 % programa, a ostalih 30 % slobodan je izbor urednika. Ugurati dramski program u tih 30 % praktički znači njegovo dokidanje. Uz navedeno, svi istaknuti razlozi, vrijednosti su koje HRT treba zastupati, a koje će se s novim ugovorom, ako se usvoji u postojećem obliku, prekršiti. Stoga ukazujemo na ove činjenice iskazane u Prijedlogu novog Ugovora te se zalažemo za zadržavanje postojećeg udjela u programu (7 posto), ako ne i njegovo povećanje, jer s obzirom na kvalitetu i brojna priznanja u svijetu, dramski program, a i javnost to zaslužuju.

Zagreb, 3. lipnja 2022.

U ime Predsjedništva i
Glavnog odbora Matice hrvatske

Miro Gavran, predsjednik